

Alphan Manas, Brightwell Holding Yönetim Kurulu Başkanı. Aynı zamanda Dünya Fütüristler Derneği'nin Türkiye Başkanlığı'nı da yürütüyor. Manas, "Enerjiyi verimli kullanmayı başaranlar ile yeni nesil enerji kaynaklarına sahip olmada öncelik sağlayanlar, hiç kuşkusuz ki küreselleşen dünyada yönetim konusundaki gücü de ellerine almış olacaklar" diyor.

Gelecek senaryolarında enerjinin yeri

Geleceği görmek, insanoğlunun varolduğu günden bu yana; elde etmek istediği, sahip olanlara hayranlık duyduğu, zaman zaman tapındığı, kimi zaman da eziyet edip cezalandırdığı bir güç oldu. Günümüzde ise "geleceği görmek" ya da en azından "öngörmek" hayatımızın bir parçası haline dönüşmeye başladı.

Artık yaşadığımız ve yaşayacağımız her dakika için binlerce hatta milyonlarca senaryo üretiliyor. İçinde bulunduğumuz anı takip eden 30 saniye içinde olacaklar; pazarlamacılar, astrologlar, meteorologlar, iş geliştirme uzmanları, stratejistler, danışmanlar, fütüristler (bu liste daha da uzatılabilir) tarafından milyonlarca farklı şekilde hesaplanıyor. İçinde bulunduğumuz saniye için

Avustralya, Sibirya, Pekin ya da Patagonya'da yaşanacaklar, birbirine bağlı bir şekilde hesap edilip öngörülmüş sahneler oluyor. Bir kişi tarafından üretilen senaryo, anlık değişikliğe göre bir diğer kişinin senaryosu ile kompanse edilerek sürdürülüyor. Yakın, uzun, soğuk, sıcak, iyi kötü, ılımlı, gerçekçi, uçuk... Nasıl olursa olsun, küreselleşen dünyada tüm senaryolar, bir şekilde birbirleriyle bağlantılı olarak hayata geçme imkanı buluyor. Ve her birimiz farkında olsak da, olmasak da bu senaryolara uygun hareket ediyoruz.

Senaryoların bu kadar etkileşimli ve girift hareket edebilmesine neden olan ve gün geçtikçe daha da büyük önem kazanan 2 ana güç bulunuyor: Enerji ve Bilgi Akışı.

Enerji olmadan, bilgi akışını sağlamak mümkün görünmüyor. Bilgi akışı ise enerji başta olmak üzere tüm kaynakların, tüm senaryoların birbiriyle bağlantısını sağlıyor. Yani bu durumda küreselleşen dünyanın yönetiminde yer almak isteyenlerin önüne 2 seçenek çıkıyor: Bilgiyi ya da enerjiyi yönetmek!

Enerjisiz bilgi akışını sağlamak verimli bir çalışma olamayacağı için, ben burada enerji konusunun üzerinde durmak istiyorum.

Tam 1 yıl önce bugün, içinde bulunduğumuz an için senaryolar üretiliyordu. İlimli senaryolara göre; petrol fiyatlarının 2008'de sakin bir yıl geçirmesi ve 90 USD civarında hareket etmesi bekleniyordu.

Ama dünya hızla kötü senaryoyu test etmeye başladı. Örneğin biz, yani başında bulunduğum Brightwell Holding yönetimi olarak, geçen yıl yatırım politikamızı ilimli senaryoyu baz alarak oluşturmuştuk. "Dünyada ekonomiler yavaşlayacak, enflasyon oranları artacaktı." O yüzden Türkiye'nin de dahil olduğu bu senaryoda biz, önümüzdeki 3 yıl, bu senaryoların kapsama alanı dışında kalan, hatta bu senaryo ile büyüyecek bölgelerde yatırımlar yapmalıydık.

Baz metal ve kömür fiyatları da artıyordu. "Madencilik" bu anlamda doğru bir yatırım alanıydı. "Kömür"ün Türkiye için çok önemli bir enerji hammaddesi olacağı er veya geç keşfedilecekti. Yatırımcılar hidro ve rüzgar santralleri lisanslarına saldırırken, kömürü göz ardı etmişlerdi. Biz kömüre yatırım yaptığımızda, ithal kömür fiyatları 60-70 dolar civarında iken, bu fiyat 1 yıl içinde 170 dolara çıktı. Dünyanın en büyük kömür ihracatçılarından Avustralya'nın New Castle limanında gemiler, 80 km'lik kuyruklar oluşturup, 1 aya yakın yük almak için beklemeye başladılar. Teslimatlar aksamaya başladı. Bu durumda yerli kömür fiyatları neredeyse üçe katlandı.

Uzun vadeli senaryoda ise enerjinin geleceği daha da karışık!

Fosil bazlı yakıtların 2020'de 1973'lü yıllardaki seviyesine kadar gerilemesi ve bu tarihlerde doğalgaz, kömür, yenilenebilir enerji kaynakları ile nükleer enerjinin kullanımda olacağı öngörülüyor. Özellikle kömür, nükleer ve hidro, önümüzdeki 15 yıl enerji üretimi için en yoğun olarak kullanılacak yakıt tipleri olarak öne çıkıyor. Rüzgar enerjisi ise, Çin ve Hindistan gibi enerji gereksinimi hızla artan ülkelerde önemli bir üretim aracı olacak.

Bu senaryonun bilincinde olan gelişmiş ülkeler, şu an kullanılan tüm enerji kaynakları ile geleceğin potansiyel enerji kaynaklarının verimli kullanımı konusunda

Gelecek senaryolarının bu kadar etkileşimli ve girift hareket edebilmesine neden olan ve gün geçtikçe daha da büyük önem kazanan 2 ana güç bulunuyor: Enerji ve Bilgi Akışı. Ve bu durumda küreselleşen dünyanın yönetiminde yer almak isteyenlerin önüne 2 seçenek çıkıyor: Bilgiyi ya da enerjiyi yönetmek!

çalışmalarını 1970'li yıllardan beri sürdürüyorlar. Biz ve bizim gibi hem enerji konusunda dışa bağımlı, hem de bu önlemleri almada bugüne kadar beklemiş olan ülkeler ise, yaşanan büyüme ile birlikte hızlı enerji gereksinimi artışıyla karşı karşıya kalmış durumdadır. 1974 ve 1978-1979 yıllarında katlanarak artan petrol fiyatları "enerji verimliliği" teorisini doğurmuştu. Bu teori, hızla, bilinç düzeyine ulaşmış, ardından da devlet ve hatta dünya politikasına dönüşmüştü. Önce sanayileşmiş batı ülkeleri ve Japonya'da uygulanmaya

başlanan "enerji verimliliği" çalışmalarının, diğer ülkelere yayılması zaman almış olsa da, bugün artık yaratıcı beyinlerin üzerine kafa yordığı bir noktaya ulaşmış durumda.

Son yıllarda enerjide dışa bağımlılığı artan AB'de, nükleer enerjide güvenlik, elektrik ve gaz piyasalarının serbestleştirilmesi, çevre, yenilenebilir enerji kaynaklarının geliştirilmesi gibi konu ve sorunlarla karşılaşılması nedeniyle, AB Komisyonu bir enerji politikası oluşturdu. Önce, SAVE ve SAVE II adındaki programlar, 2000 yılında topluluk stratejisini belirleyen Enerji Çatı Programı kapsamına alındı. Buna paralel olarak da, AB'de binalarda, sanayide, ulaşımda ve ev aletlerinde enerji verimliliğine yönelik uygulamalar başlatıldı.

Bu çalışmalar kapsamında, (Avrupa'daki veri toplama kuruluşlarından ODYSSEE'nin göstergelerine göre) 1990-2002 yılları arasında toplamda yüzde10 olmak üzere, büyük ev aletlerinde yüzde 21 ve sanayide de yüzde 13 düzeyinde iyileşme sağlandı.

Enerji verimliliği çalışmalarında olumlu sonuçlar alan ülkelerden biri de ABD oldu. Yaklaşık 30 yıl içinde enerji verimliliği, yüksek teknolojiler kullanılarak, önemli ölçüde arttırıldı. 1973 yılından 2000 yılına kadar ABD ekonomisi yüzde126 oranında büyürken, aynı dönemde enerji kullanımındaki artış ise yüzde 30 düzeyinde gerçekleşti.

Enerji talebinin yaklaşık % 83'nü ithal eden Japonya'da da hükümetlerin öncelikli konusunu hala enerji verimliliği oluşturuyor. Dolayısıyla da, enerji tasarrufuyla ilgili birçok program uygulanıyor.

Ülkede hayat standardının yüksek, mevsimler arası gece ve gündüz sıcaklık farklarının da fazla olması nedeniyle enerji tüketimi de yüksek seviyede gerçekleşiyor. Japonya'da 30 derecenin üzerine çıkan hava sıcaklıklarında, yaşanan her bir derecelik artış, elektrik talebini de yaklaşık 4400 MW (Atatürk barajının üretim kapasitesi kadar) yukarı çekiyor. Enerji Tasarrufu Kanunu ile elektrik tüketen aletlere ve ofis makinelerine yeni standartlar getiren Japonya, buna ilave olarak Enerji Tasarrufu Yardım Kanunu'nu çıkararak, enerjiyi verimli kullanan donanım ve sistemlerin düşük faizli kredi ve vergi indirimi ile desteklenmesi sağlıyor.

Günümüzde gelişen teknolojiler de enerji verimliliği için en önemli destek haline geliyor. ABD Enerji Bakanlığı'nın Washington'da 112 hane üzerinde uygulamaya başladığı GridWise sistemi sayesinde her 5 dakikada bir yenilenen enerji fiyatları ile hanenin enerji maliyetleri gözler önüne serilirken, sistem

çerçevesinde verilen cihazlarla tüketicilere değişen fiyatlara göre ideal sıcaklığın ayarlanması imkanı sunuluyor. Daha önce elektrik tüketimi üzerinde test edilen GridWise sistemi, evsahiplerinin fatura başına yüzde 10 tasarruf etmelerini sağlayarak, yıllık enerji talebinde de yüzde15 azalmaya neden olmuştu. Enerjide yüzde 70 oranında dışa bağımlı olan Türkiye'de ise "Enerji Verimliliği" konusunda en somut adım Mayıs 2007'de atıldı. "Enerji Verimliliği" kanunu ile "Enerji Tasarrufu" kavramının, "Enerji Verimliliği" bilinci ve uygulamalarına dönüştürülmesinin de yolu açılmış oldu. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2008 yılını "Enerji Verimliliği" yılı olarak ilan ederken, yarattığı "En-Ver ve Ateş Böceği" karakterleri ile halkı dünya genelinde çoktan yerleşmiş bu bilince ulaştırmaya çalışıyor. Yetmişli yıllarda İzocam'ın "Kapat şu kaloriferi pişiyoruz" reklamlarını X Kuşağı hatırlar. Ama aradan 30 yıl geçmesine rağmen Türkiye'de çatı yalıtımı olan

Peki Türkiye 'enerji verimliliği'nde nerede? Yetmişli yıllarda İzocam'ın "Kapat şu kaloriferi pişiyoruz" reklamlarını X Kuşağı hatırlar. Ama aradan 30 yıl geçmesine rağmen Türkiye'de çatı yalıtımı olan binaların oranı sadece yüzde 13... Aydınlatmada hala flamanlı ampuller kullanarak, yeni kompakt floresanlara göre üç katı fazla elektrik tüketiyoruz.

binaların oranı sadece yüzde13... Aydınlatmada hala flamanlı ampuller kullanarak, yeni kompakt floresanlara göre üç katı fazla elektrik tüketiyoruz.

Yeni Enerji Verimliliği kanunu başarılı bir strateji ile yürütüldüğünde somut gelişmelerle sonuçlanacaktır. Ancak bu strateji için olmazsa olmazların başında binalarda metrekare başına ne kadar enerji tüketildiğinin ölçülmesi ve bu veriler ışığında hedeflerin konulması gelmelidir.

Burada anlatmış olduğum tüm gelişmeler, günlük gazete haberlerinden başlıklarda da görebileceğimiz üzere, dünyanın bugünü ve geleceğinde en önemli rolü oynayan aktörlerin başında enerji geliyor. Enerjiyi verimli kullanmayı başaranlar ile yeni nesil enerji kaynaklarına sahip olmada öncelik sağlayanlar, hiç kuşkusuz ki küreselleşen dünyada yönetim konusundaki gücü de ellerine almış olacaklardır. ■